

איש לרעהו

לקט אמרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות,
מגדולי ישראל,
על מדות טובות
שנביאות
לאהבת הזולת,
הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
© אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל

רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש ד אדר תשס"ט שבת - ירושלים 5:00 תל-אביב 5:15 חיפה 5:05 מוצ"ש - ירושלים 6:13 תל-אביב 6:15 חיפה 6:14

פרשת תרומה

מצות צדקה

זכות גדולה ומעלה נשגבה להפריש מהממון והנכסים לצרכי צדקה!
נלמד מהפסוק: "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה" (פרק כה"ב)

וידועה קושיית המפרשים: מדוע כתבה תורה בלשון "ויקחו" ולא בלשון "ויתנו"? ותיירץ הגר"ד סולובייצ'יק זצ"ל (בספרו בית הלוי) כי לאמיתו של דבר, מה שיש לו לאדם בממונו הוא רק אותו חלק שנותן לצדקה. ויתכן שיהיה לו לאדם ממון הרבה, אין זה נחשב ממון שלו אלא רק "מופקד" אצלו. ורק מה שנותן לצדקה זהו שלו ממש וכדברי חז"ל (ב"ב יא) על מונבז המלך, עיי"ש. נמצא אפוא, שהנתינה היא בעצם לקיחה לעצמו ומתאים הלשון "ויקחו".

לפני כמאתיים שנה התעוררה שאלה בענין כספי צדקה שהגיעו לעניי ארץ ישראל, והתנהל ויכוח בין עניי ירושלים לעניי צפת, למי יש זכות קדימה לקבלת הכסף, עניי ירושלים טענו שלהם ישנה זכות קדימה לקבל את הכסף, ואילו עניי צפת טענו שיש לחלק את הכסף לכל המקומות בשווה.

נדרש לשאלה זו החתם סופר (ב"ש ח"ב) והכריע שלעניי ירושלים ישנה זכות קדימה על עניי שאר העיירות שבארץ ישראל, שכן מעלתה של ירושלים גדולה משאר עיירות, וגם יש יותר מצוה לשבת ולדור בירושלים מלדור בשאר עיירות, ולפיכך הם קודמים לקבלת הכסף.

ואולם, הוסיף החתם סופר, כל זאת אם צורכי כל העיירות בארץ ישראל שוים, אזי ירושלים עדיפה וקודמת, אבל אם יש צורך דחוף לאחת העיירות בכסף מפני פיקוח נפש, ואילו לירושלים אמנם יש צורך גדול אבל לא עד כדי פיקוח נפש, אזי העיר הנצרכת קודמת.

[לאור זאת, יש לעיין ולברר אצל מורי הוראה, מדוע בזמננו לא מקויים פסק זה וכספים שמגיעים מחו"ל מנותבים ע"י אירגונים שונים לעניי עיירות אחרות שבארץ ישראל ולא לעניי ירושלים].

את הפסוק "ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו" מפרש רבינו החיד"א ז"ל (בספרו חומת אנך) עפ"י דרשת חז"ל (בבא בתרא ט:): בפסוק "רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד". משום שרודף צדקה ימצא צדקה? אלא לומר לך: כל הרודף צדקה, הקב"ה ממציא לו מעות לעשות מהם צדקה.

ומפרש החיד"א: הוא שנאמר "מאת כל איש אשר ידבנו לבו", דמאחר "ידבנו לבו" שהוא רודף צדקה, על כן יהיה שכרו "תקחו את תרומתי" - מכאן ואילך, שכן הקב"ה ימציא לו מעות לעשות בהם צדקה.

"כל הכסף ילך לצדקה"...

כשעמד כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג - רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל להשיא את אחד מצאצאיו, ביקשו החסידים לערוך את החתונה על חשבונם ברוב פאר, כיאות לשמחה אצל רבם. התעניין הרבי ושאל, באיזה סכום יעלו ההוצאות? גילו לו בלית ברירה את הסכום האמיתי. מיד קרא הרבי לעומתם: "כל הכסף שחשבתם להוציא תביאו לי, והכל ילך לצדקה! ואולם את החתונה אערוך באופן שחשבתי מקודם..."

הרבה פעמים השתדל הרבי שלא תלין ברשותו אף פרוטה אחת - כדוגמת קדשי מזבח בבית המקדש שנפסלו בלינה. לילה אחד כשקיבל קהל, נערמו על שולחנו מן ה"פדיונות" הרבה שטרות כסף שהשאירו אנשים. האחרון שנכנס אליו היה עני בן טובים, תלמיד חכם, שעמד להשיא בקרוב את אחד מילדיו בידיים ריקניות. עמד הרבי, גרף באחת מעל השולחן את כל הכסף, ושילשל אותו בידי האישה...

לפיד האש

לא להנות מהעולם הזה ללא צדקה...

באחת הפעמים שעסק החפץ חיים בעיניני צדקה, והיה זה בימים שבו נסה לעשור, אמר בזה הלשון: "כשצריכים לשלוח מכתב למלך בשר ודם צריכים בול, ועל אחת כמה וכמה למלך מלכי המלכים הקב"ה, והבול הוא לתת צדקה... "צדק צדק תרדוף..."

וסיפר אחד מגדולי הרבנים בהספדו על החפץ חיים, עד כמה היתה גדולה ידו החזקה של החפץ חיים בעיניני צדקה, הדבר בא לידי ביטוי בעובדה המופלאה שהחפץ חיים לא נתנה מעולם הזה עד שלא נתן מקודם דמי שוויה לעניים!!!

מאיר עיני ישראל

חוקדש לעילוי נשמת

ר' מאיר ז"ל בן יבלחט"א ר' מרדכי זלמן וואלק

נלב"ע בתאונת דרכים ביום כ"ד שבט תשס"ח

ת. נ. צ. ב. ה.

להיות שותף בבניית בתי כנסיות ובתי מדרשות לתורה ולתפילה ולהפצת אור התורה בעולם!

נלמד מהפסוק: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (פרק כה"ח)

והובא בשו"ת שדי חמד מספרי האחרונים שאף כי לא מצינו מצוה מפורשת בפסוק לבנות בית הכנסת, וגם מוני המצוות לא מנו מצוה זו, מכל מקום נכלל ענין זה במצוות עשה "ועשו לי מקדש" כיון שדומים הם. וכן מובא בזהר הק' (פרשת נשא): "ועשו לי מקדש" - סתם דכל בי כנישתא דעלמא מקדש איקרי [=כל בית כנסת בעולם נקרא מקדש].

זכות גדולה היא לכל מי ששותף בבניית בית הכנסת שהוא "בית מקדש מעט", ואף שחלקו בדבר מועט, כמו שכתב רבינו בחיי ז"ל (בספרו כד הקמח): כל הבונה כותל אחד בבית הכנסת או שום בנין ואפילו דבר מועט, ואפילו קבע שם מסמר אחד לצורכו, הרי זו זכות גדולה.

דברים מאלפים כתב החזון איש באחת מאגרותיו (קובץ אגרות ח"ב"ס"ז) במעלת יסוד הישיבות בארץ הקודש: "כל ישיבה שעולה בידים תרוצות לייסדה, היא בית מבצר וחומת אש לתורה ולמצוה בארץ". ובמקום אחר מוסיף החזון"א: "מאוד אני שמח בכל ישיבה הנוסדה בארצינו הקדושה, כי אין לנו שיוור רק התורה, והישיבות הן מבצרי התורה... ואשרי מי שזכה לקחת חלק בבנין הישיבה אשר זכותו יעמוד לו לנצח".

ב"חנוכת הבית" של בנין הישיבה החדש בראדן הכריז החפץ חיים: "כל יהודי בכל דור ודור צריך שיהיה לו חלק בבנין המקדש, "וכן תעשו" כתוב. ודורשים חז"ל לדורות הבאים. כל דור ודור חייב לבנות את בית המקדש. בימינו - הישיבה זה המקדש, מפני שבאותו מקום בו מתרכזים ד' אמות של הלכה, שם שכינה שורה".

ובאסיפת היסוד של "ועד הישיבות" התאונן החפץ חיים: "לדאבונינו מעט מאד מספר הלומדים את התורה בזמנינו... כמו כן נתמעט מספרם של מחזיקי התורה בדורינו מפני עצת היצר, אשר כל מגמתו לדבר על לב המחזיקים לבל יתמכו בידי הלומדים..."

"העיקר הוא זיכוי הרבים..."

סיפר הגאון רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל: הצדיק רבי בן ציון שפירא זצ"ל, גאון וקדוש היה, כל ימיו עסק בתורה ובעבודת ה'. לא היו לו בעולמו אלא ד' אמות של הלכה ויר"ש בלבד.

יום אחד שמע רבי בנציון בשם החפץ חיים, שהעיקר הוא העיסוק בזיכוי הרבים. ואם יושב לו האדם בפניתו, ועובד את בוראו בכל כוחו, ואינו פועל לזכות אחרים - לא יצא ידי חובתו.

נתן רבי בנציון את הדברים אל לבו ועולמו חשך עליו: הן עליו נאמרו הדברים! מרוב צער ודאגה, יגון ואנחה, נפל למשכב...

לאחר כמה ימים אזר עוז, קם ממיטת חוליו והלך אצל הרב ממנו שמע את הדברים, לשמוע שוב מלה במילה, כיצד בדיוק התבטא החפץ חיים.

ראה הלה את חוורונו וחרדתו של רבי בנציון והבין עד היכן הדברים מגיעים. קרא ואמר: "לא עליך כיוון החפץ חיים את דבריו. משום שאתה, כשאתה עומד להתפלל בסילודין וברעדה, הן כל מי שרואה אותך נתקף בחרדת קודש ובהרהורי תשובה, ונמצא שמזכה אתה את הרבים גם בעבודתך בינך ובינך עצמך..."

מעילו של שמואל

למען זיכוי והצלת הרבים

כאשר הגיע הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל לאמריקה בניסן תש"א, עם רדתו מהרכבת בניו יורק, הכריז במסיבת עיתונאים: "בשביל עצמי לא הייתי בא... באתי הנה כדי להציל ולעזור בעזרתכם, יהודי אמריקה, את מרכזי התורה העתיקים בני מאות השנים... כי לתורה יש עתיד באמריקה".

אחר כך דיבר רבי אהרן על החובה לעשות הכל למען הצלתם של יהודי אירופה והכריז: "אני מקוה שלא תשקטו ולא תנחו ורלגע עד שכולם ינצלו... כיום אמריקה היא עוגן ההצלה היחיד מעמק הבכא. מקומות אחרים סגורים. דאגו נא כי הדרך לאמריקה, מנהרת ההצלה היחידה, תתרחב - שאמריקה תתיר כניסת יהודים במספר הגדול ביותר..."

במחיצתם

פיו ולבו שוים

להיות אמיתי עם זולתו. שיהיה תוכו כברו. פנימיותו כפי שמראה בחוץ!

נלמד מהפסוק: "וציפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו" (פרק כה"א)

ודרשו חז"ל: "מבית ומחוץ תצפנו" - אמר רבא, כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו, אינו תלמיד חכם. אביי ואיתמא

רבה בר עולא אמר: נקרא נתעב, שנאמר (איוב טו): "אף כי נתעב ונאלח איש שותה כמים עולה" (יומא עב):

מספרים חז"ל בגמרא (ברכות כח.) שהיה רבן גמליאל מכריז ואומר: כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש. עקב ההכרזה נתמעטו התלמידים. ואולם באותו היום שמינו את רבי אלעזר בן עזריה לנשיא, סילקוהו לשומר הפתח וניתנה רשות לתלמידים להכנס, ונתווספו ארבע מאות ספסלים בבית המדרש. חלשה דעתו של רבן גמליאל כי אמר: שמא מנעתי ח"ו תורה מישראל. הראו לו בחלומו כדים לבנים מלאים באפר לרמוז לו שאין תוכם של התלמידים כברם (וממילא אינו צריך להצטער על שמנע מהם להכנס). ומסיימת הגמרא: "ולא היא" [=האמת לא היתה כך שאין תוכם כברם] "ההיא ליתובי דעתיה הוא דאחזו ליה" [=רק כדי להניח את דעתו הראהו כך בחלום].

והקשה כ"ק אדמו"ר רבי מאיר מפרימישלאן זצ"ל: היתכן שיראו לו לרבן גמליאל דבר שקר מן השמים חלילה? אלא הסביר כך: כאשר הכריז רבן גמליאל: "כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש" נותרו תלמידי החכמים והצדיקים האמתיים בחוץ, שהרי מיהו הצדיק שימלאו לבו לראות את עצמו כמי ש"תוכו כברו" וכמי שראוי להכנס?! ממילא נכנסו דוקא אלו שאין תוכם כברם, ואולם ביום שהוסר שומר הפתח, נכנסו לראשונה אותם החכמים השלימים באמת.

מעתה, כאשר רמזו לרבן גמליאל בחלום על התלמידים שאין תוכם כברם התכוונו באמת דוקא על התלמידים אשר נכנסו בזמנו, אבל משום כבודו הניחו לו לסבור לתומו, כי הרמז הוא על התלמידים החדשים...

"מבית ומחוץ

תצפנו"

פעם חזר הצדיק בעל ה"דברי חיים" מצאנז לביתו, מנסיעה רחוקה, והביא עמו זוג פמוטים. הוא העמידם על השולחן, התפלל מנחה, והמוני החסידים באו לתת לו שלום.

היו אז מאות חסידים, ולכל אחד ואחד אמר: "הפמוטים הם מצופים בלבד..." כדי שלא להונות ולא לגנוב את דעת הבריות...

באהלי צדיקים

זכות גדולה לגבות מעות מן הציבור לצרכי צדקה!

נלמד מהפסוק: "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי" (פרק כה"ב)

לומדים המפרשים רמז מכאן אף למגביות לצרכי צדקה שמצווים ישראל, כיצד עליהם להתרים את הציבור, דאף כי אמנם הנותן בעצמו מעות לצדקה אינו צריך ליתן דוקא לשם המצוה, אלא גם אם הפריש מעות לצדקה על מנת שיחיה בנו "הרי זה צדיק גמור" (פסחים ח.), מכל מקום, הגובה מן הציבור, עליו לעשות כן לשם שמים ולא להנאותו האישית. הוא שנאמר "ויקחו לי תרומה" - לי לשמי.

כתב הגאון רבי חיים זייע'יק זצ"ל (בספרו "ואני תפלה" ח"א): פעם שמע החפץ חיים כי באחת המדינות החליטו לבטל את המנהג לקבל את האורחים המשולחים מטעם ישיבות ומוסדות צדקה, הבאים להתרים לטובת הכלל והפרט. במקום זה ייסדו וועד שיקבל קודם המלצה ובקשה מן המוסדות, והם ישלחו דרך הדואר סכומים כפי שיחליט הוועד.

הזדעזע החפץ חיים לשמוע זאת. הוא הרעיש את דעת היהודים בעולם, לבל יעיז לעשות פירצה זו בחומות ישראל. שהרי יסוד החסד הוא קיומו של כלל ישראל ושורשו נמשך עוד מאבותינו הקדושים, וזהו עיקר היסוד של עם ישראל שהם רחמנים בני רחמנים.

ההפסד הגדול העלול להוצר מתקנה זו - אמר החפץ חיים - אינו דווקא לגבי סכום התרומות של התורמים שיתמעט ויקטן, אלא שעל ידי כן יעקר מן השורש מדת החסד והרחמים שכל כך מושרש בעם היהודי. ומלבד זאת הרי על ידי שהמשולחים באים לבקר אצל הנדיבים, הם מביאים ברכה לבתים, בכך שהם בקשר עם הרבה אנשים ועי"ז מתרבה ונפוץ בקרב עם ישראל תורה ומדות טובות, שזה ענין נשגב בפני עצמו.

והוסיף החפץ חיים, שבהתדפקות העניים והנצרכים על בתי התורמים ישנה משמעות חינוכית ומוסרית עמוקה, שכן הגביר צריך לראות לנגד עיניו מראה של עני המעורר בו את הרגשות והמדות התרומיות וזה חינוך גם לכל בני ביתו. שאם לא כן, מנין ידע הדור הצעיר על קיומה של מדת החסד אם לא יראו בעיניהם במראה האורחים, אשר הוריהם עומדים לשרתם ולהעניק להם, וכיצד יוכלו להתעורר אייפעם לרחמים אם לא יווכחו לראות בדלותו וצערו של העני.

אסור בהיסח הדעת...

סיפר הגאון רבי אריה זאב גורביץ זצ"ל: בעת ביקורו של הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל באנגליה, לצורך גיוס כספים לשיבתו שבברנוביץ. נזדמן לביתו של הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל והחל להפליג עמו בשיחה של תורה כדרכו בקודש.

ואולם לפליאת המארת, הפסיק רבי אלחנן מידי פעם בפעם את שיחתו התורנית כשהוא מתעניין בקשר לנדיבים ושואל אותו: "אולי יכול מר ליעצני אצל מי אוכל להשיג תרומות עבור הישיבה?"

והסביר רבי אלחנן את הנהגתו: "כך מקובלני מהחפץ חיים, בזמן שאדם יוצא בשליחות הישיבה, אסור לו להסיח דעתו מהשליחות!"
אור אלחנן - ח"א

זהירות בהתרמה

סיפר רבי קופל וולפרט: כששהה הגאון רבי ברוך בער לייבוביץ זצ"ל בבולטימור, הצעתי לו שאתלוה עמו לגבירים שאני מכיר כדי להתרימם למען ישיבתו, והסכים.

ערב אחד הגענו לאחד העשירים הגדולים והוא תרם סכום מועט של עשרים וחמש דולר. ניסיתי לבקשו שיתן יותר אך הוא מיאן. אשתו ששמעה את הדברים הוסיפה מצידה עוד סכום דומה. ואולם רבי ברוך בער ביקש ממני להחזיר לה את הכסף שהרי לא קיבלה רשות מבעלה. ניסיתי לשכנע אותו שהמנהג באמריקה שהבעל נותן לאשתו כסף לכלכלת הבית והיא רשאית לעשות בזה כהבנתה. אך הוא עמד בסירובו וטען שאינו מוכן להסתמך על התר כזה.

לבסוף הסכים שנשאל את דעת אחד מזקני הרבנים בבולטימור (הרב איזקסון), והוא הכריע עפ"י המבואר בפוסקים שמתנה מועטת מותר לקחת מאשה אף שלא מדעת בעלה. טען רבי ברוך בער: "וכי עשרים וחמש דולר היא מתנה מועטת?" השיב הרב שבשביל עשיר כזה, נחשב כזה סכום מתנה מועטת. רק אז נחה דעתו של רבי ברוך בער.

שמוש חכמים

קוראים נכבדים! האם ידעתם?

לדעת החפץ חיים, מדוע צריך העשיר להעניק מכספו לעני ואינו רשאי לפטור עצמו בטענה ש"ליך לעבוד" ... ?

מהו הביטוח הנכון והטוב ביותר להגנת הדירה מפני שריפות ?

מדוע צריך לתת אפשרות לכל יהודי להיות שותף בבניית ישיבה שלומדים בה תורה ?

מדוע דימו חז"ל את גבאיי הצדקה לכוכבים. איזו שייכות ישנה ביניהם ?

לדעת הסטייפלער, מי שיש לו כסף פנוי, מהי ההשקעה המוצלחת ביותר לעשות עמו ?

מדוע הפסיק רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל להתפלל תפילת ערבית של מוצאי שבת ליד הכותל המערבי במנין שהשתתף בו בקביעות שנים רבות ?

מה ראה הרב בלומנטל ז"ל (מייסד בית היתומים בירושלים) להטפל לעשיר קמצן ולא להניח לו עד שיתן מכספו לצדקה ?

מדוע לדעת האדמו"ר רבי משה לייב מסאסוב זצ"ל לא צריך להיות בררן למי לתת כספי צדקה ?

על שאלות אלו ועוד רבות אחרות, תוכלו למצוא תשובות מעניינות בספר המבוקש **איש לרעהו** (פרשת תרומה: עמודים שסה - תיד) **ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות לפרטים: 02-5869073**

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

מי דאג ללחמניות טריות בווינא

ולכלכל את בנכם. מאחר שכל פניותינו בנוגע לתשלום שכר-לימוד לא נענו עד כה, עלינו להודיעכם נאמנה שהחל מעתה, כל הארוחות שבנכם נוטל מן המטבח הן בחזקת איסור גזל!

מרדכי יהודה קרא את השורות, ועיניו הצטעפו דמעות. הוא לא ידע להשית עצות לנפשו, אך דבר אחד היה ברור לו חד משמעית: על גזל הוא לא יעבור!

באותו רגע הייתה ההחלטה שהתקבלה אצלו - לחדול מלהיכנס למטבח קלה. בין כה וכה לא הייתה לו טיפת חשק לאכול, כאבהלב סתם לו את התיאבון. עוד יחלפו שעות רבות עד שהרעב יתחיל לקרקר טיפין טיפין.

* * *

רופא!

"אמבולנס!"

בבית החולים אובחן החולה חסר ההכרה כמי שסובל מתת תזונה חריפה, אשר גרמה לתוצאות לוואי רפואיות נוספות. גם לאחר שהתעורר מהתרדמת התקשה תחילה לזהות את אביו שבא לסעוד אותו בבית החולים. הוא היה מאושפז תקופה לא קצרה, מחמת שנפגע מהמצב באופן רציני. משך השיקום שלו התפרס על פני תקופה קשה וארוכה מאוד.

* * *

כעת נשוב לשאלה: מנין שאב ר' מרדכי יהודה כוח ורצון לבצע מצווה זו בעקביות עיקשת? דומה שהתשובה ברורה מאליה: בגיל צעיר הוא עבר טראומה שהתרחשה מחמת חסר במזון. ומי אם לא הוא ירגיש חובה לסייע לבחורי ישיבה צעירים לקבל מזון טרי ללא עכבות כלשהן!

מבחינה פסיכולוגית ההסבר מצוין, אך מבחינת האמת ההסבר שונה לחלוטין:

"מרדכי יהודה!" פנו אליו מכרים לא פעם "אתה לא חושב שצריך לתבוע את המוסד?" כוונתם הייתה כמובן למוסד בו פיתח תת תזונה. תגובתו לפניות הייתה התחמקות, בעודו מסרב לדבר רעה על בני אדם. היו לו כל הסיבות שבעולם לתקוף אותם, או לכל הפחות להתמרמר בגלוי. והוא בשלו: מסב את השיחה לנושא אחר ומסרב להיות שותף בדברי לשון הרע ורכילות.

אנו מבחינים מידי יום באנשים ש"הופכים את העולם" בקשר לעוולות - אמיטיות או מדומות - שנעשו להם. כמה טהרה בוקעת מדמותו של אדם שמוכן לבלוע הכל, כולל את המילים הרעות שעומדות על קצה הלשון. ובכן: אדם כזה אינו זקוק לסיבה מיוחדת כדי לדאוג שלבחורים צעירים תהיה ארוחת בוקר מזינה. אדם כזה רואה תמיד את הטוב, וחפץ שלכולם יהיה תמיד כמה שיותר טוב. כזה היה ר' מרדכי יהודה. אדם טוב. "א גוטער מענטש"...

* * *

לפני כשנה חלה, וביום ראשון ז' שבט תשס"ט נטמן גופו בהר הזיתים בירושלים. לא זכה להותיר אחריו צאצאים ויזכה במצוות מי שיוכל להקדיש לימוד משניות לעי"נ: ר' מרדכי יהודה ב"ר יעקב קאפל צבי זצ"ל

ניטול פסק-זמן קצר מסיפורי המבצע (אשר ימשיכו להופיע בס"ד בשבוע הבא!)

* * *

"לפני כעשרים שנה" מספר הרב טוביה שטיינר מוינה, אוסטריה "כשהיינו בני 13-14 למדנו כעשרה בחורים בבית המדרש 'מחזיקי הדת' (הישן) בעיר. קיבלנו את התואר "ישיבה בחורים". לאחר תפילת שחרית היינו סועדים ארוחת בוקר, בעוד כמה אוחים, עוברים-זשבים, מצטרפים אלינו. מידי בוקר היה ר' מרדכי יהודה מנדל צועד רגלית כדי להביא לנו לחם מהמאפייה, וכן מוצרי חלב. היציאה הקבועה שלו בשעה 7:30 הפכה עבורנו לשגרה, מעולם לא עלה על דעתנו שהדבר יכול להיות אחרת."

"זכורני כיצד היה מתעטף בחורף במעיל, מגן על הצוואר בצעיף, תוחב את אצבעותיו לכפפות ויוצא לכפור. גם כאשר ירד בחוץ שלג לא וויתר על כך. בדרכו היה עליו לחצות את הגשר שעל נהר 'דאנאו', שם סוערות הרוחות ביותר. לאחר מכן היה חוזר לבית המדרש ובידיו שתי שקיות עמוסות מוצרים טריים. מעולם לא שמענו אותו נאנח לא בקשר לשקיות הכבדות, לא בקשר לכפור האירופי, ולא בקשר לזמן ההמתנה הממושך במאפייה - דבר שהיה שכיח ביותר אצלנו."

"מידי פעם היינו מזמינים במאפייה דברים פרטיים עבורנו, ומעולם לא עלתה על דעתנו השאלה איך יגיעו המוצרים לבית המדרש? היה פשוט לנו: ר' מרדכי יהודה יביא אותם. והוא אכן הביא - כאשר מעולם לא ביקש כלום ולא השמיע שום טענה."

* * *

מנין שאב ר' מרדכי יהודה כוח ורצון לבצע מצווה זו בעקביות עיקשת? בשורות הבאות ננסה להשיב על השאלה:

"נא להסדיר את נושא שכר הלימוד בהקדם!" מכתב זה היה הראשון בסדרת מכתבים שתחב מנהל המקום בידיו של הנער הצעיר מרדכי יהודה מנדל. "תעביר את זה לאב"ך" ביקש המנהל והוא עשה כדבריו.

אך עד מהרה הופיע המנהל עם מכתב נוסף...

מרדכי יהודה נולד לאביו, ניצול שואה אשר התקשה מאוד בפרנסה, ולפיכך נאלץ להרחיק נדוד מהבית למקומות שונים. בנו שהה במוסד שם למד תורה, שם סעד את ארוחותיו ושם לן את לילותיו.

בתקופה הראשונה עוד הצליח האב לעמוד בתשלומי שכר הלימוד, אך לצערו הרב הגיע מצב בו נאלץ להיכנע למציאות המרה. ואז החלו להגיע המכתבים. מדורבן בזרזים אלו הכפיל את מאמציו בהשגת פרנסה - מאמצים שלא הניבו פירות.

ביום בהיר פסקו המכתבים להגיע.

בדרך כלל, כאשר מרדכי יהודה הצעיר התבקש להעביר מכתב לאביו, הוא לא התעניין בתוכן המכתב. ארע והוא הציץ לאחד מהם וגילה שתובעים מאביו כסף בתוקף. מאחר שהכיר את המצב הכלכלי האיום ששרר בבית, החליט על דעת עצמו להפסיק להעביר מכתבים. מוטב שאביו יסבור שהעניינים הסתדרו בדרך ניסית כלשהי - מאשר שהלב שלו יתחמץ שוב ושוב...

הוא המשיך לנהוג כך עד שמסרו לידי מכתב דרמטי, צורב ומכאיב: "הננו נאלצים להודיע שאין בידינו האפשרות להמשיך

הוקדש לעילוי נשמת

ר' מרדכי יהודה ב"ר יעקב קאפל צבי מנדל זצ"ל

ליום השלושים ביום ז' אדר - ע"י בני משפחתו היקרים

ת. נ. צ. ב. ה.

